Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a doua)

18 iunie 2015 *

„Recurs — Concurență — Sectorul traficului feroviar și al prestațiilor accesorii — Abuz de poziție dominantă — Regulamentul (CE) nr. 1/2003 — Articolul 20 și articolul 28 alineatul (1) — Procedură administrativă — Decizie prin care se dispune o inspecție — Competențele de inspecție ale Comisiei — Dreptul fundamental la inviolabilitatea domiciliului — Lipsa autorizației judiciare prealabile — Control jurisdicțional efectiv — Descoperire fortuită”

În cauza C-583/13 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție, introdus la 15 noiembrie 2013,

Deutsche Bahn AG, cu sediul în Berlin (Germania),

DB Mobility Logistics AG, cu sediul în Berlin,

DB Energie GmbH, cu sediul în Frankfurt am Main (Germania),

DB Netz AG, cu sediul în Frankfurt am Main,

Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, cu sediul în Bodenheim (Germania),

DB Schenker Rail GmbH, cu sediul în Mainz (Germania),

DB Schenker Rail Deutschland AG, cu sediul în Mainz,

reprezentate de W. Deselaers, de E. Venot și de J. Brückner, Rechtsanwalte,

recurente,

celelalte părți în proces fiind:

Comisia Europeană, reprezentată de L. Malferrari și de R. Sauer, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg,

pârâtă în primă instanță,

Regatul Spaniei, reprezentat de A. Rubio González și de L. Banciella Rodríguez-Miñón, în calitate de agenți,

intervenient în primă instanță,

* Limba de procedură: germana.

Autoritatea de Supraveghere AELS, reprezentată de M. Schneider, de X. Lewis și de M. Moustakali, în calitate de agenți,

intervenientă în primă instanță,

Consiliul Uniunii Europene,

intervenient în primă instanță,

CURTEA (Camera a doua),

compusă din doamna R. Silva de Lapuerta, președinte de cameră, și domnii J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev (raportor), J. L. da Cruz Vilaça și C. Lycourgos, judecători,

avocat general: domnul N. Wahl,

grefier: domnul I. Illessy, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 4 decembrie 2014,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 12 februarie 2015,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, Deutsche Bahn AG și filialele sale DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbHb și DB Schenker Rail Deutschland AG (denumite în continuare, împreună, „Deutsche Bahn") solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene Deutsche Bahn și alții/Comisia (T-289/11, T-290/11 și T-521/11, EU:T:2013:404, denumită în continuare „hotărârea atacată"), prin care s-a respins acțiunea lor prin care urmăreau anularea Deciziilor C(2011) 1774 din 14 martie 2011, C(2011) 2365 din 30 martie 2011 și C(2011) 5230 din 14 iulie 2011 ale Comisiei prin care s-au dispus inspecții (denumite în continuare, împreună, „deciziile în litigiu"), conform articolului 20 alineatul (4) din Regulamentul (CE) nr. 1/2003 al Consiliului din 16 decembrie 2002 privind punerea în aplicare a normelor de concurență prevăzute la articolele 81 [CE] și 82 [CE] (JO 2003, L 1, p. 1, Ediție specială, 08/vol. 1, p. 167, rectificare în Ediție specială, 08/vol. 4, p. 269), la Deutsche Bahn AG, precum și la toate filialele acesteia (cazurile COMP/39.678 și COMP/39.731).

Cadrul juridic

2 Articolul 20 din Regulamentul nr. 1/2003, intitulat „Competențele de inspecție ale Comisiei", prevede:

„(1) Pentru a-și îndeplini îndatoririle atribuite prin prezentul regulament, Comisia poate să desfășoare toate inspecțiile necesare la întreprinderi și la asociațiile [a se citi «asocierile»] de întreprinderi.

(2) Reprezentanții oficiali și celelalte persoane care îi însoțesc, autorizate de Comisie să desfășoare o inspecție, sunt împuternicite:

(a) să intre în orice incinte, terenuri și mijloace de transport ale întreprinderilor și asociațiilor [a se citi «asocierilor»] de întreprinderi;

(b) să examineze registrele și alte documente privind activitatea, indiferent de suportul pe care sunt păstrate;

(c) să ia sau să obțină, sub orice formă, copii sau extrase din aceste registre și documente;

(d) să sigileze orice incinte destinate activității și orice registre și documente pe perioada inspecției și în măsura necesară inspecției;

(e) să ceară oricărui reprezentant sau membru al personalului întreprinderii sau asociației [a se citi «asocierii»] de întreprinderi explicații cu privire la faptele sau documentele legate de obiectul și scopul inspecției și să înregistreze răspunsurile acestora.

(3) Reprezentanții oficiali și celelalte persoane care îi însoțesc, autorizate de Comisie să desfășoare o inspecție, își exercită competențele prin prezentarea unei autorizații scrise care indică obiectul și scopul inspecției și sancțiunile prevăzute la articolul 23, în cazul în care registrele și celelalte documente solicitate privind activitatea sunt incomplete sau atunci când răspunsurile la întrebările adresate în temeiul alineatului (2) din prezentul articol sunt inexacte sau induc în eroare. În timp util înainte de inspecție, Comisia înștiințează în privința inspecției autoritatea de concurență a statului membru pe teritoriul căruia urmează să se desfășoare inspecția.

(4) Întreprinderile și asociațiile [a se citi «asocierile»] de întreprinderi sunt obligate să se supună inspecțiilor dispuse de Comisie prin decizie. Decizia indică obiectul și scopul inspecției, stabilește data la care începe și indică sancțiunile prevăzute la articolele 23 și 24, precum și dreptul de a ataca decizia la Curtea de Justiție. Comisia adoptă aceste decizii după consultarea autorității de concurență a statului membru pe teritoriul căruia urmează să se desfășoare inspecția.

(5) Reprezentanții oficiali, precum și celelalte persoane autorizate sau desemnate de autoritatea de concurență a statului membru pe teritoriul căruia urmează să se desfășoare inspecția trebuie, la cererea acestei autorități sau a Comisiei, să acorde asistență în mod activ reprezentanților oficiali și celorlalte persoane care îi însoțesc, autorizate de Comisie. În acest scop, ei beneficiază de competențele prevăzute la alineatul (2).

(6) Atunci când reprezentanții oficiali și celelalte persoane care îi însoțesc, autorizate de Comisie, constată că o întreprindere se opune inspecției dispuse în temeiul prezentului articol, statul membru în cauză le acordă asistența necesară, solicitând, dacă este cazul, sprijinul forțelor de ordine sau al unei autorități publice de aplicare a legii echivalente, astfel încât să le dea posibilitatea de a desfășura inspecția.

(7) În cazul în care asistența prevăzută la alineatul (6) presupune autorizarea unei autorități judiciare în conformitate cu dreptul național, această autorizație trebuie să fie solicitată. Autorizația poate fi de asemenea solicitată și ca măsură de precauție.

(8) Atunci când este solicitată autorizația menționată la alineatul (7), autoritatea judiciară națională verifică dacă decizia Comisiei este autentică și dacă măsurile coercitive preconizate nu sunt nici arbitrare și nici excesive, având în vedere obiectul inspecției. Atunci când verifică proporționalitatea măsurilor coercitive, autoritatea judiciară națională poate solicita Comisiei, direct sau prin intermediul autorității de concurență a statului membru, explicații detaliate, în special privind motivele care determină Comisia să suspecteze încălcarea articolelor [101 TFUE și 102 TFUE], cât și privind gravitatea încălcării suspectate și privind natura implicării întreprinderii în cauză. Totuși, autoritatea judiciară națională nu poate pune în discuție necesitatea inspecției și nici nu poate solicita să i se furnizeze informații din dosarul Comisiei. Controlul legalității deciziei Comisiei este exercitat doar de Curtea de Justiție.”

3 Articolul 28 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003 precizează că, fără a aduce atingere articolelor 12 și 15 din acest regulament, privind schimbul de informații dintre Comisie și autoritățile naționale de concurență și, respectiv, cooperarea cu instanțele naționale, informațiile colectate în cadrul competențelor de investigare ale Comisiei se folosesc doar pentru scopul în care au fost obținute.

Istoricul cauzei

4 Deutsche Bahn este o întreprindere care exercită activități în sectorul transportului național și internațional de mărfuri și de călători, al logisticii și al prestării de servicii accesorii în transportul feroviar.

5 La 14 martie 2011, Comisia a adoptat o primă decizie prin care a dispus ca Deutsche Bahn să se supună unei inspecții în temeiul unui tratament preferențial potențial nejustificat acordat de DB Energie GmbH altor filiale din grup, în special sub forma unui sistem de reduceri privind livrarea de energie electrică de tracțiune (denumită în continuare „prima decizie de inspecție"). Această primă inspecție a avut loc între 29 și 31 martie 2011.

6 La 30 martie 2011, Comisia a adoptat o a doua decizie de inspecție privind Deutsche Bahn și care viza eventualele practici aplicate de DUSS în vederea dezavantajării concurenților grupului activi în Germania prin îngreunarea accesului lor la terminale sau prin discriminarea lor (denumită în continuare „a doua decizie de inspecție"). Această a doua inspecție s-a desfășurat la 30 martie și la 1 aprilie 2011.

7 La 14 iulie 2011, Comisia a adoptat o a treia decizie de inspecție privind Deutsche Bahn, în temeiul instituirii unui sistem potențial anticoncurențial de utilizare strategică a infrastructurii administrate de societățile din grup prin care se urmărea să se împiedice, să se complice sau să se facă mai oneroase activitățile concurenților grupului în domeniul transportului feroviar pentru care este necesar accesul la terminalele DUSS (denumită în continuare „a treia decizie de inspecție"). Această a treia inspecție a avut loc la 26 iulie 2011.

8 Deutsche Bahn, cu participarea avocaților săi cu ocazia celor trei inspecții, nu a ridicat obiecții, nu a invocat nici lipsa autorizației judiciare prealabile și nici nu s-a opus inspecțiilor în temeiul articolului 20 alineatul (6) din Regulamentul nr. 1/2003.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

9 Prin cererile introductive depuse la 10 iunie și la 5 octombrie 2011, Deutsche Bahn a introdus trei acțiuni la Tribunal, care au fost conexate și care aveau ca obiect o cerere de anulare a deciziilor în litigiu și a actelor adoptate de Comisie în cursul inspecțiilor menționate, precum și o cerere prin care s-a urmărit obligarea Comisiei să restituie totalitatea copiilor documentelor realizate în cadrul acestor inspecții.

10 În susținerea acțiunilor formulate, Deutsche Bahn a invocat cinci motive, întemeiate, în esență, pe încălcarea dreptului fundamental la inviolabilitatea domiciliului, protejat de articolul 7 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (denumită în continuare „carta") și de articolul 8 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, semnată la Roma la 4 noiembrie 1950 (denumită în continuare „CEDO"), din cauza lipsei autorizației judiciare prealabile, pe încălcarea dreptului fundamental la o cale de atac efectivă, astfel cum este garantat de articolul 47 din cartă și de articolul 6 din CEDO, pe mai multe încălcări ale dreptului la apărare, precum și pe o încălcare a principiului proporționalității.

11 Tribunalul a respins acțiunile Deutsche Bahn în totalitate.

Concluziile părților în fața Curții

12 Deutsche Bahn solicită Curții:

— anularea hotărârii atacate;

— anularea celor trei decizii în litigiu și

— obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată aferente tuturor procedurilor și gradelor de jurisdicție.

13 Comisia solicită Curții:

— respingerea recursului și

— obligarea Deutsche Bahn la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

Cu privire la primul motiv, întemeiat pe o interpretare și pe o aplicare eronate ale dreptului fundamental la inviolabilitatea domiciliului, prevăzut la articolul 7 din cartă și la articolul 8 din CEDO

Argumentația Deutsche Bahn

14 Deutsche Bahn reproșează mai întâi Tribunalului că a încălcat Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului Colas Est și alții împotriva Franței (nr. 3797/97, CEDO 2002-III) și că nu a examinat hotărârile pronunțate de această curte în cauzele Société Métallurgique Liotard Frères împotriva Franței (nr. 29598/08, 5 mai 2011) și Canal Plus și alții împotriva Franței, (nr. 29408/08, 21 decembrie 2010), întrucât a statuat, la punctul 72 din hotărârea atacată, că lipsa unui mandat judiciar prealabil nu constituie decât unul dintre elementele luate în considerare de Curtea Europeană a Drepturilor Omului pentru a constata încălcarea articolului 8 din CEDO.

15 În continuare, Deutsche Bahn reproșează Tribunalului că a săvârșit o eroare de drept atunci când s-a întemeiat, la punctul 66 din hotărârea atacată, pe Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului Harju împotriva Finlandei (nr. 56716/09, 15 februarie 2011) și Heino împotriva Finlandei (nr. 56720/09, 15 februarie 2011) pentru a considera că din acestea rezultă un principiu general potrivit căruia lipsa unei autorizații prealabile poate fi compensată de un control jurisdicțional *a posteriori*.

16 În sfârșit, Deutsche Bahn susține că cele cinci categorii de garanții menționate de Tribunal la punctele 74-101 din hotărârea atacată nu asigură o protecție suficientă a drepturilor sale la apărare împotriva ingerințelor în dreptul său fundamental la inviolabilitatea domiciliului reprezentate de inspecțiile efectuate de Comisie în incintele sale.

17 Comisia, susținută de Autoritatea de Supraveghere AELS și de Regatul Spaniei, contestă această argumentație.

Aprecierea Curții

18 Prin intermediul primului motiv, Deutsche Bahn vizează, în esență, să dovedească existența unor erori de drept care afectează hotărârea atacată întrucât Tribunalul, cu încălcarea articolului 7 din cartă și a articolului 8 din CEDO, a decis că lipsa autorizației judiciare prealabile nu afectează legalitatea deciziilor în litigiu.

19 În această privință, este necesar să se arate că dreptul fundamental la inviolabilitatea domiciliului constituie un principiu general de drept al Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea Hoechst/Comisia, 46/87 și 227/88, EU:C:1989:337, punctul 19, Hotărârea Dow Benelux/Comisia, 85/87, EU:C:1989:379, punctul 30, precum și Hotărârea Dow Chemical Ibérica și alții/Comisia, 97/87-99/87, EU:C:1989:380, punctul 16), afirmat în prezent la articolul 7 din cartă, care corespunde articolului 8 din CEDO.

20 Trebuie să se precizeze de asemenea că, deși reiese din jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului că protecția prevăzută la articolul 8 din CEDO se poate extinde la anumite incinte comerciale, curtea menționată a stabilit totuși că ingerința publică ar putea fi mai semnificativă în cazul incintelor sau al activităților profesionale sau comerciale decât în alte cazuri (Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Niemietz împotriva Germaniei, 16 decembrie 1992, seria A, nr. 251-B, și Hotărârea Bernh Larsen Holding AS și alții împotriva Norvegiei, nr. 24117/08, 14 martie 2013).

21 În speță, mai întâi trebuie constatat, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 33 din concluzii, că nu se poate reproșa Tribunalului că nu a ținut seama de Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului Société Métallurgique Liotard Frères împotriva Franței și Canal Plus și alții împotriva Franței, citate anterior, întrucât acestea nu priveau încălcarea articolului 8 din CEDO, ci a articolului 6 din aceasta.

22 În plus, este necesar să se arate că, la punctul 72 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit în mod întemeiat, făcând trimitere la punctul 49 din Hotărârea Colas Est și alții împotriva Franței, citată anterior, că Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că lipsa autorizației judiciare prealabile nu constituie decât unul dintre elementele luate în considerare pentru a concluziona în sensul încălcării articolului 8 din CEDO. Tribunalul a adăugat la punctul menționat că au fost luate în considerare de Curtea Europeană a Drepturilor Omului amploarea competențelor deținute de autoritatea națională de concurență, împrejurările ingerinței și numărul limitat de garanții, iar aceste elemente diferă de situația care prevalează în dreptul Uniunii.

23 În această privință, trebuie subliniat că competențele de investigare ale Comisiei în temeiul articolului 20 alineatul (2) din Regulamentul nr. 1/2003 se limitează la autorizarea agenților acesteia din urmă, între altele, să intre în locurile pe care le desemnează, să li se prezinte documentele pe care le solicită și să ia copii după acestea, precum și să li se arate conținutul mobilierului pe care îl indică (a se vedea în acest sens Hotărârea Hoechst/Comisia, 46/87 și 227/88, EU:C:1989:337, punctul 31).

24 Trebuie să se amintească de asemenea că, potrivit articolului 20 alineatele (6) și (7) din Regulamentul nr. 1/2003, trebuie solicitată autorizarea din partea unei autorități judiciare atunci când, în cazul opoziției întreprinderii vizate, statul membru în cauză acordă asistența necesară, solicitând, dacă este cazul, sprijinul forțelor de ordine sau al unei autorități publice de aplicare a legii echivalente, astfel încât să se dea posibilitatea desfășurării inspecției, și când autorizarea menționată este necesară în conformitate cu dreptul național. Autorizația poate fi de asemenea solicitată și ca măsură de precauție. În plus, se precizează la articolul 20 alineatul (8) din acest regulament că, deși instanța națională verifică, între altele, ca măsurile coercitive preconizate să nu fie nici arbitrare și nici excesive, având în vedere obiectul inspecției, totuși nu poate repune în discuție necesitatea acesteia. Aceeași dispoziție prevede un control jurisdicțional *a posteriori* rezervat Curții.

25 În consecință, Tribunalul nu a săvârșit nicio eroare de drept atunci când a constatat, la punctul 67 din hotărârea atacată, că, având în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, lipsa unei autorizații judiciare prealabile nu este de natură să determine ca atare nelegalitatea măsurii de inspecție.

26 În continuare, în ceea ce privește argumentul invocat de Deutsche Bahn potrivit căruia Tribunalul ar fi săvârșit o eroare de drept atunci când, la punctul 66 din hotărârea atacată, s-a întemeiat pe Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului, Harju împotriva Finlandei și Heino împotriva Finlandei, citate anterior, trebuie să se constate că, în acestea, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a afirmat expres că lipsa unei autorizații judiciare prealabile poate fi contrabalansată de existența unui control jurisdicțional *a posteriori* care intervine atât cu privire la aspectele de fapt, cât și cu privire la cele de drept.

27 În consecință, argumentația Deutsche Bahn, astfel cum a fost rezumată la punctele 15 și 26 din prezenta hotărâre, este lipsită de temei.

28 În sfârșit, trebuie arătat că Tribunalul, după ce a amintit, la punctul 73 din hotărârea atacată, că, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, protecția împotriva atingerilor arbitrare aduse de puterea publică necesită un cadru legal și limite stricte, a enunțat și a examinat, la punctele 74-100 din hotărârea atacată, cinci categorii de garanții care trebuie să însoțească decizia de inspecție. În continuare, la punctul 100 din hotărârea atacată, Tribunalul a concluzionat că fiecare dintre aceste garanții fusese îndeplinită în speță.

29 În această privință, este suficient să se observe că examinarea detaliată efectuată de Tribunal corespunde atât cerințelor Curții Europene a Drepturilor Omului, după cum reiese de la punctul precedent, cât și literei Regulamentului nr. 1/2003 și jurisprudenței Curții.

30 Astfel, pe de o parte, reiese din articolul 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 că decizia de inspecție trebuie să menționeze obiectul și scopul inspecției, sancțiunile aplicabile întreprinderii în cauză, precum și acțiunea pe care aceasta din urmă o poate introduce în fața Curții.

31 Pe de altă parte, rezultă dintr-o jurisprudență constantă că competențele de investigare cu care este învestită Comisia sunt bine delimitate, indiferent dacă este vorba, între altele, despre excluderea din domeniul de investigare a documentelor care nu sunt de natură profesională, despre dreptul la asistență juridică, despre păstrarea confidențialității corespondenței dintre avocați și clienți sau despre obligația de motivare a deciziei de inspecție și despre posibilitatea de a formula o acțiune la instanțele Uniunii (a se vedea în acest sens Hotărârea Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punctele 44-50).

32 În plus, după cum a arătat avocatul general la punctul 38 din concluzii și așa cum s-a indicat la punctul 26 din prezenta hotărâre, Curtea Europeană a Drepturilor Omului consideră că existența unui control jurisdicțional *a posteriori* permite compensarea lipsei mandatului judiciar prealabil și constituie astfel o garanție fundamentală pentru a se asigura compatibilitatea măsurii de inspecție în cauză cu articolul 8 din CEDO (a se vedea în special Curtea Europeană a Drepturilor Omului, Hotărârea Delta Pekárny a.s. împotriva Republicii Cehe, nr. 97/11, § 83, 87 și 92, 2 octombrie 2014).

33 Tocmai această situație se regăsește în cazul sistemului instituit în cadrul Uniunii Europene, articolul 20 alineatul (8) din Regulamentul nr. 1/2003 arătând expres că Curtea este competentă să exercite controlul legalității deciziei de inspecție adoptate de Comisie.

34 Controlul prevăzut de tratate presupune ca instanța Uniunii să exercite, pe baza elementelor prezentate de reclamant în susținerea motivelor invocate, un control deplin, respectiv un control care intervine atât cu privire la aspectele de drept, cât și cu privire la aspectele de fapt (a se vedea în acest sens Hotărârea Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 62, și Hotărârea CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 44).

35 În consecință, Tribunalul a decis în mod întemeiat că dreptul fundamental la inviolabilitatea domiciliului, astfel cum este protejat la articolul 8 din CEDO, nu este încălcat ca urmare a lipsei autorizației judiciare prealabile.

36 Prin urmare, trebuie să se constate de asemenea că nu s-a stabilit nicio încălcare a articolului 7 din cartă.

37 În aceste condiții, primul motiv al prezentului recurs trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe interpretarea și pe aplicarea incorecte ale dreptului la protecție jurisdicțională efectivă, prevăzut la articolul 47 din cartă și la articolul 6 paragraful 1 din CEDO

Argumentația Deutsche Bahn

38 Deutsche Bahn susține că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a statuat că, ținând seama de existența în dreptul Uniunii a unui control jurisdicțional *a posteriori*, deciziile în litigiu nu încalcă dreptul fundamental la protecție jurisdicțională efectivă.

39 În special, Deutsche Bahn reproșează Tribunalului că și-a întemeiat raționamentul pe Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului Société Métallurgique Liotard Frères împotriva Franței și Canal Plus și alții împotriva Franței, citate anterior, deși situațiile de fapt nu erau comparabile, întrucât autoritatea de concurență franceză obținuse, în cadrul acestor cauze, o autorizație judiciară prealabilă.

40 Comisia, susținută de Autoritatea de Supraveghere AELS și de Regatul Spaniei, contestă această argumentație.

Aprecierea Curții

41 Mai întâi trebuie arătat că, la punctele 109 și 110 din hotărârea atacată, Tribunalul a constatat în mod întemeiat că reiese din Hotărârile Curții Europene a Drepturilor Omului Société Métallurgique Liotard Frères împotriva Franței și Canal Plus și alții împotriva Franței, citate anterior, că intensitatea controlului, inclusiv a controlului cu privire la toate elementele de fapt și de drept și care permite o redresare adecvată în cazul constatării unei neregularități, este cea vizată, iar nu momentul la care acesta este exercitat.

42 În plus, este necesar să se arate că Tribunalul a amintit, la punctul 112 din hotărârea atacată, că instanța Uniunii, atunci când este sesizată cu o acțiune în anulare formulată împotriva unei decizii de inspecție, exercită un control atât de drept, cât și de fapt și are puterea de a aprecia probele și de a anula decizia atacată.

43 Trebuie să se constate că această analiză este conformă și cu jurisprudența constantă a Curții, astfel cum a fost amintită la punctul 34 din prezenta hotărâre. Prin urmare, aprecierile Tribunalului de la punctele 109-112 din hotărârea atacată nu sunt afectate de nicio eroare de drept.

44 În plus, contrar celor susținute de Deutsche Bahn, se recunoaște posibilitatea întreprinderilor destinatare ale unei decizii de inspecție de a contesta legalitatea acesteia din urmă, astfel cum a arătat avocatul general la punctul 46 din concluzii, încă de la recepția notificării deciziei menționate, ceea ce înseamnă că întreprinderea nu este obligată să aștepte adoptarea deciziei finale a Comisiei privind încălcarea suspectată a normelor de concurență pentru a introduce o acțiune în anulare în fața instanțelor Uniunii.

45 În fine, la punctul 113 din hotărârea atacată, Tribunalul a amintit, în temeiul garanțiilor prevăzute în dreptul Uniunii în vederea asigurării respectării dreptului la o cale de atac efectivă, jurisprudența Curții potrivit căreia consecința anulării deciziei de inspecție sau a constatării unei neregularități în derularea investigației constă în imposibilitatea Comisiei de a utiliza informațiile astfel obținute în vederea procedurii privind încălcarea (Hotărârea Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punctul 49).

46 Rezultă din cele de mai sus că Tribunalul a considerat în mod întemeiat că dreptul fundamental la protecție jurisdicțională efectivă, astfel cum este garantat de articolul 6 paragraful 1 din CEDO, nu este încălcat ca urmare a lipsei controlului judiciar prealabil.

47 Trebuie amintit în această privință că acest drept fundamental constituie un principiu general de drept al Uniunii, afirmat în prezent la articolul 47 din cartă, care corespunde în dreptul Uniunii articolului 6 paragraful 1 din CEDO (a se vedea în acest sens în special Hotărârea Chalkor/Comisia, C-386/10 P, EU:C:2011:815, punctul 52 și jurisprudența citată, Hotărârea Telefónica și Telefónica de España/Comisia, C-295/12 P, EU:C:2014:2062, punctul 40, precum și Hotărârea CB/Comisia, C-67/13 P, EU:C:2014:2204, punctul 43).

48 Pentru motivele menționate mai sus, trebuie să se constate de asemenea că nu s-a stabilit nicio încălcare a articolului 47 din cartă.

49 În consecință, al doilea motiv al recursului trebuie respins.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe o încălcare a dreptului la apărare, ținând seama de neregulile care au afectat desfășurarea primei inspecții

Argumentația Deutsche Bahn

50 Deutsche Bahn reproșează Tribunalului că a statuat, la punctul 162 din hotărârea atacată, că, anterior primei decizii de inspecție, Comisia și-a informat agenții în mod legitim în legătură cu bănuielile cu privire la DUSS.

51 Prin comportamentul său, Comisia ar fi creat cu bună-știință riscul ca informația comunicată agenților săi cu privire la dosarul DUSS să îi determine pe aceștia să își orienteze atenția în mod special asupra documentelor privind DUSS în pofida faptului că nu aveau legătură cu obiectul primei inspecții. În consecință, excepția, admisă de Curte în Hotărârea Dow Benelux/Comisia (85/87, EU:C:1989:379), de la interdicția de utilizare a documentelor străine de obiectul inspecției nu este aplicabilă, contrar celor decise de Tribunal.

52 În plus, Deutsche Bahn arată că această informare prealabilă a agenților Comisiei în ceea ce privește dosarul privind DUSS nu era necesară în vederea unei puneri în aplicare eficace a normelor de concurență.

53 Comisia contestă admisibilitatea argumentului invocat de Deutsche Bahn cu privire la eroarea de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o atunci când a admis descoperirile fortuite întrucât este vorba despre constatări de fapt care nu pot fi discutate în stadiul recursului.

Aprecierea Curții

54 În ceea ce privește admisibilitatea prezentului motiv, pe care Comisia o contestă, trebuie să se constate de la bun început că Deutsche Bahn nu se limitează să solicite Curții o nouă apreciere a faptelor, ci invocă o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o atunci când a statuat că, anterior desfășurării primei inspecții, Comisia și-a informat în mod legitim agenții în legătură cu existența unor bănuieli cu privire la DUSS, în contextul general al cauzei.

55 Prin urmare, al treilea motiv este admisibil.

56 Cu privire la fond, trebuie amintit că articolul 20 alineatul (4) din Regulamentul nr. 1/2003 impune Comisiei să motiveze decizia prin care dispune o investigație, cu menționarea obiectului și a scopului acesteia din urmă, ceea ce, după cum a precizat Curtea, constituie o cerință fundamentală, întrucât are ca obiect nu numai să pună în evidență caracterul justificat al intervenției preconizate în interiorul întreprinderilor în cauză, ci și să le acorde acestora din urmă posibilitatea de a înțelege întinderea obligației de colaborare care le revine, garantând în același timp dreptul lor la apărare (Hotărârea Roquette Frères, C-94/00, EU:C:2002:603, punctul 47, precum și Hotărârea Nexans și Nexans France/Comisia, C-37/13 P, EU:C:2014:2030, punctul 34).

57 În plus, conform articolului 28 alineatul (1) din Regulamentul nr. 1/2003, informațiile colectate în cursul investigațiilor nu trebuie utilizate în alte scopuri decât cele indicate în mandatul de inspecție sau în decizia de inspecție (a se vedea în acest sens Hotărârea Dow Benelux/Comisia, 85/87, EU:C:1989:379, punctul 17).

58 În această privință, Curtea a precizat că o astfel de cerință urmărește să protejeze, cu respectarea secretului profesional, expres menționat la articolul 28 amintit, dreptul la apărare, a cărui garantare face obiectul articolului 20 alineatul (4). Astfel, acest drept ar fi grav compromis dacă Comisia ar putea invoca împotriva întreprinderilor probe care, obținute în cursul unei investigații, ar fi străine de obiectul și de scopul acesteia (a se vedea în acest sens Hotărârea Dow Benelux/Comisia, 85/87, EU:C:1989:379, punctul 18).

59 În schimb, nu se poate concluziona de aici că ar fi interzis Comisiei să inițieze o procedură de investigare pentru a verifica exactitatea sau pentru a completa informații de care ar fi luat cunoștință întâmplător în cursul unei investigații anterioare, în cazul în care aceste informații ar indica existența unor comportamente contrare normelor de concurență din tratat. Astfel, o asemenea interdicție ar depăși ceea ce este necesar pentru a proteja secretul profesional și dreptul la apărare și ar constitui, așadar, un obstacol nejustificat în calea îndeplinirii de către Comisie a misiunii de a asigura respectarea normelor de concurență în piața comună și de a identifica încălcările articolelor 101 TFUE și 102 TFUE (a se vedea în acest sens Hotărârea Dow Benelux/Comisia, 85/87, EU:C:1989:379, punctul 19).

60 Rezultă din cele de mai sus că, pe de o parte, Comisia este obligată să motiveze decizia prin care dispune o inspecție. Pe de altă parte, în măsura în care motivarea acestei decizii delimitează sfera atribuțiilor conferite agenților Comisiei, pot fi căutate numai documentele care au legătură cu obiectul inspecției.

61 Or, în speță, reiese atât din cuprinsul punctului 162 din hotărârea atacată, cât și din declarațiile Comisiei în ședință că aceasta și-a informat imediat agenții, anterior desfășurării primei inspecții, în legătură cu existența altei plângeri împotriva Deutsche Bahn, cu privire la filiala sa DUSS.

62 În această privință, trebuie să se arate că, deși, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 69 din concluzii, eficacitatea unei inspecții implică furnizarea de către Comisie agenților însărcinați cu aceasta, prealabil inspecției, a tuturor informațiilor care să le permită să înțeleagă natura și întinderea posibilei încălcări a normelor de concurență și a informațiilor referitoare la logistica inspecției efective, toate aceste informații trebuie să se raporteze exclusiv la obiectul inspecției care a fost dispusă prin decizie.

63 Cu toate acestea, deși Tribunalul a amintit corect la punctul 75 din hotărârea atacată că decizia de inspecție a Comisiei este supusă obligației de motivare, trebuie să se constate că acesta nu a considerat că, dacă, anterior desfășurării primei inspecții, Comisia își informează agenții în legătură cu existența unei alte plângeri cu privire la întreprinderea în cauză, obiectul acestei inspecții, astfel cum figurează în decizia amintită, trebuie să cuprindă și elementele din această a doua plângere.

64 Or, informarea prealabilă menționată, care nu privește contextul general al cauzei, ci existența unei plângeri distincte, nu are legătură cu obiectul primei decizii de inspecție. În consecință, lipsa din cadrul obiectului acestei decizii de inspecție a unei trimiteri la plângerea respectivă încalcă obligația de motivare și dreptul la apărare al întreprinderii în cauză.

65 Trebuie de asemenea să se constate că Tribunalul, la punctul 134 din hotărârea atacată, a indicat expres că faptul că a doua decizie de inspecție a fost adoptată în timp ce prima inspecție era în curs de desfășurare arată importanța informațiilor colectate cu această ocazie pentru declanșarea celei de a doua inspecții și faptul că a treia inspecție s-a întemeiat cu certitudine, în parte, pe informațiile obținute cu ocazia primelor două inspecții. Acesta a concluzionat de aici că condițiile în care au fost obținute informațiile privind DUSS cu ocazia primei inspecții sunt de natură să afecteze legalitatea celei de a doua și a celei de a treia decizii de inspecție.

66 Prin urmare, prima inspecție este afectată de neregularitate în măsura în care agenții Comisiei, fiind în prealabil în posesia unor informații fără legătură cu obiectul inspecției menționate, au reținut documente aflate în afara domeniului inspecției astfel cum a fost delimitat de prima decizie în litigiu.

67 Rezultă din toate cele ce precedă că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept atunci când a constatat, la punctul 162 din hotărârea atacată, că informarea agenților Comisiei în legătură cu existența plângerii privind DUSS înaintea primei decizii de inspecție a fost legitimă în temeiul elementelor din contextul general, în plus, fără să precizeze motivele pentru aceasta, deși este vădit că o asemenea informare prealabilă nu se înscrie în obiectul acestei prime decizii de inspecție și încalcă astfel garanțiile care însoțesc competențele de inspecție ale Comisiei.

68 În aceste condiții, al treilea motiv trebuie admis.

69 În consecință, se impune anularea hotărârii atacate în măsura în care prin aceasta s-a respins acțiunea cu privire la a doua și la a treia decizie de inspecție, fără a fi necesar să se examineze al patrulea motiv invocat de Deutsche Bahn în susținerea recursului, întemeiat pe încălcarea de către Tribunal a regulilor privind sarcina probei, și prin care se urmărește de asemenea anularea celei de a doua și a celei de a treia decizii de inspecție.

Cu privire la acțiunea desfășurată la Tribunal

70 Conform articolului 61 primul paragraf din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, aceasta poate, atunci când anulează hotărârea Tribunalului, să soluționeze ea însăși în mod definitiv litigiul, atunci când acesta este în stare de judecată. Această situație se regăsește în speță.

71 Din cuprinsul punctelor 56-67 din prezenta hotărâre rezultă că al treilea motiv al acțiunii în primă instanță este fondat și că a doua și a treia decizie de inspecție trebuie anulate pentru motivul încălcării dreptului la apărare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

72 Potrivit articolului 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul este fondat, iar Curtea soluționează ea însăși în mod definitiv litigiul, aceasta se pronunță asupra cheltuielilor de judecată.

73 În temeiul articolul 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil în procedura de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

74 În conformitate cu articolul 138 alineatul (3) din regulamentul de procedură menționat, în cazul în care părțile cad fiecare în pretenții cu privire la unul sau mai multe capete de cerere, fiecare parte suportă propriile cheltuieli de judecată. Totuși, în cazul în care împrejurările cauzei justifică acest lucru, Curtea poate decide ca, pe lângă propriile cheltuieli de judecată, o parte să suporte o fracțiune din cheltuielile de judecată efectuate de cealaltă parte.

75 Întrucât recursul Deutsche Bahn este admis în parte, se impune obligarea Comisiei să suporte, pe lângă jumătate din propriile cheltuieli de judecată aferente prezentului recurs, și jumătate din cele efectuate de Deutsche Bahn în cadrul acestei proceduri. Deutsche Bahn suportă jumătate din propriile cheltuieli de judecată aferente prezentului recurs, precum și jumătate din cele efectuate de Comisie cu privire la această procedură.

76 În ceea ce privește cheltuielile de judecată aferente judecății în primă instanță, Comisia trebuie să plătească cheltuielile de judecată aferente cauzelor T-290/11 și T-521/11, iar Deutsche Bahn suportă cheltuielile de judecată aferente cauzei T-289/11.

77 În temeiul articolului 140 alineatul (1) din Regulamentul de procedură, statele membre care intervin în litigiu suportă propriile cheltuieli de judecată. În temeiul acestei dispoziții, Regatul Spaniei suportă propriile cheltuieli de judecată atât din prima instanță, cât și din recurs.

78 Conform articolului 140 alineatul (2) din același regulament, Autoritatea de Supraveghere AELS suportă propriile cheltuieli de judecată atunci când a intervenit în litigiu. Rezultă că Autoritatea de Supraveghere AELS suportă propriile cheltuieli de judecată atât din prima instanță, cât și din recurs.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a doua) declară și hotărăște:

1) Anulează Hotărârea Tribunalului Uniunii Europene Deutsche Bahn și alții/Comisia (T-289/11, T-290/11 și T-521/11, EU:T:2013:404) în măsura în care prin aceasta s-a respins acțiunea privind a doua și a treia decizie de inspecție, C(2011) 2365 din 30 martie 2011 și C(2011) 5230 din 14 iulie 2011.

2) Anulează deciziile Comisiei Europene C(2011) 2365 din 30 martie 2011 și C(2011) 5230 din 14 iulie 2011.

3) Respinge în rest recursul.

4) Obligă Deutsche Bahn AG, DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH și DB Schenker Rail Deutschland AG să suporte, pe lângă jumătate din propriile cheltuieli de judecată aferente prezentului recurs, și jumătate din cheltuielile de judecată efectuate de Comisia Europeană în cadrul acestei proceduri.

5) Obligă Comisia Europeană să suporte, pe lângă jumătate din propriile cheltuieli de judecată aferente prezentului recurs, și jumătate din cheltuielile de judecată efectuate de Deutsche Bahn AG, DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH și DB Schenker Rail Deutschland AG în cadrul acestei proceduri.

6) Obligă Deutsche Bahn AG, DB Mobility Logistics AG, DB Energie GmbH, DB Netz AG, Deutsche Umschlaggesellschaft Schiene-Straße (DUSS) mbH, DB Schenker Rail GmbH și DB Schenker Rail Deutschland AG la plata cheltuielilor de judecată aferente cauzei T-289/11.

7) Obligă Comisia Europeană la plata cheltuielilor de judecată aferente cauzelor T-290/11 și T-521/11.

8) Regatul Spaniei suportă propriile cheltuieli de judecată.

9) Autoritatea de Supraveghere AELS suportă propriile cheltuieli de judecată.

Semnături